

Dva huda škodljivca sadnega drevja

Prvi je cvetožer, katerega ličin-ka uniči vsako pomlad silne množine cvetja na jablanah in s tem krči seveda tudi pridelek. Drugi je mali zimski pedic, katerega gosenica do golenega obje komaj ozelenelo sadno drevje, zlasti češnje, pa tudi jablane in bruške. Oba delata škodo spomladi, ko sadno drevje ozeleni in vzcvete. Z zatiranjem ali sploh z obrambo pa ne smemo čakati do pomladi. Takrat bo že prepozno. Posameznih črvičkov po cvetju ne moremo loviti in posameznih gosenic tudi ne bomo iskali po drevju. Kdor hoče odvrniti škodo od svojega sadnega drevja, mora takoj sedaj na delo, kajti vprav sedaj v pozni jeseni in v pričetku zime je prilika, da v živo primemo oba.

Cvetožer je majhen hrošček rilčkar, ki je že od poletja dalje v raznih skrivališčih po deblu starejšega sadnega drevja, zlasti povsod ondi, kjer debela niso nič negovana, ampak polna razpok v lubju in obrasla z mahom in lišaji. Šele spomladi, ko se začne narava prebujati, prideleze cvetožer na dan in leže jajčeca na cvetno brstje po jablanah. Iz jajčec se zležejo znani »črvički«. Še preden se cvetje začne odpirati, se zavrtajo vanj in ga razjedajo. Ko dorasejo, se zabubijo v pohabljenem cvetu. Konec pomladi prideleze iz bube hrošček. Nekaj časa se veseli lepih poletnih dni, potem pa poišče skrivališče v primernem drevesnem deblu, kjer preživi poletje in zimo. Drugo pomlad se začne igra iznova. Tako je življenje cvetožera.

Jasno je, da mu najlaže pridemo do živca, ako se lotimo hrošča, ko miruje v svojem zimskem skrivališču. To je mogoče pa samo na ta način, 1. da vse sadno drevje temeljito osnažimo,

trebež z debela in vej prestrežemo in sežgemo, 2. da dobro osnažena debela in debelejšje veje v živo obdelamo z 10% arborinom (na 10 litrov vode 1 kg arborina). Kdor nikakor ne zmore stroškov za arborin, naj vsaj z gostim apnenim beležem prebeli debela in veje tako, da tekočina zanesljivo prodre v vse razpoke lubja. Ker je tudi po drobnejših vejah in po vejicah mnogo raznih zajedavcev, je zelo koristno vse drevje obrizgati z 10% raztopino arborina.

S snaženjem drevja začnimo takoj, ko odpade listje in nadaljujmo do hudega mraza. Najbolje gre delo izpod rok ob lepem, solnčnem vremenu. Zlasti velja to za mazanje debel in za škropljenje, katerih del ob dežju ali ob hudem mrazu sploh ne smemo opravljati.

Mali zimski pedic je metuljček-ponočniak, ki preživlja preobrazbo iz gosenice v metulja v zemlji. Ima pa ta metulj neko posebnost, ki nam zelo olajša zatiranje. Njegova samica ima namreč nerazvita (krnasta) krila in torej ne more leteti. Pač pa ima 3 paritidnih, urnih nog. Oktobra in novembra meseca, preden pritisne hujši mraz, prideleze iz zemlje. Samci seveda takoj zleze, samice pa lezejo do prvega debela, po katerem se napotijo urnih krač v vrh. Ko se sparijo, začno leči jajčeca po brstju. Spomladi se izležejo iz jajčec gosenčice, znani pedici ali mëre, ki neznansko hitro ogolijo najlepša drevesa. Ko dorastejo, se spuste z drevja na tla, kjer se zarijejo v zemljo in zabubijo.

Varstvo sadnega drevja pred pedicem je mnogo lažje nego pred katerimkoli drugim zajedavcem. Pa tudi popolnoma zanesljiv je po vsem svetu znani in vpeljani način zatiranja z lepljivimi pasovi. Kjer se ta nadloga pojavlja, ni treba drugega, nega da o

pravem času zapremo samici pot na drevo. To pa popolnoma zanesljivo dosežemo, ako proti koncu oktobra opašemo vsako ogroženo drevo 1 meter od tal z lepljivim pasom, na katerem obvisi vsaka samica, ki hoče na drevo. Lepljivi pasovi se dobe vseh trgovin, ki imajo v zalogi sredstva za zatiranje zajedavcev na rastlinah in živalih (Kmetijska družba, Chemotechna i dr.). Na takih pasovih se vjame še marsikaka druga golazen, ki išče zavetja po drevju, zlasti ako jih pritrdimo na drevje bolj zgodaj, dokler je še topleje. Ko nastane mraz in zapade sneg, je treba pasove pobrati z drevja in požgati.

Poleti uporabljamo lepljive pasove tudi za to, da zabranjujemo mravljam na drevje in s tem omejujemo širjenje listnih ušic. H.

Velike napake

Spravljanje sadja v deževnem vremenu. Tako sadje posebno rado gnije.

Sadje obirati v neobšite posode. Posode (pletence, zaboji itd.) naj bodo obloženi s kako mehko tvarino, da se plodovi ne obtišče ali celo ne ranijo.

Namizno sadje lahko miselno pretresati iz posode v posodo. Najlepše in najdražje sadje se na ta način pokvari. Kar je boljšega, zlahtnejšega sadja, ga moramo iz posode v posodo le prelagati.

Sadje spravljati v sadno shrambo, ki ni bila prej temeljito osnažena in razkužena. V taki shrambi se sadje mnogo prej pokvari nego v shrambi, ki je bila prej skrbno pospravljena, osnažena in zažveplana. Stene je treba tudi večkrat prebeliti.

Sadje mleti in prešati umazano, kakršno je vedno, ako pada ali ga celo stresamo na cesto in na druge nesnažne prostore. Tako sadje moramo na vsak način oprati, preden ga začnemo predelavati.

Pustiti sadni mlin, stiskalnice in vse drugo orodje in posodje pri izdelavi sadjevca ali pa grozdnega vina več dni nepomito in potem s takim nadaljevati mletje in prešanje. S takim ravnanjem pospešujemo razvoj raznih škodljivih

kvasnic in bakterijev, ki jih vedno iznova izplakujemo v most, ko mletje in prešanje nadaljujemo z nemito posodo. Tudi nič ne pomaga, ako se imenovane priprave posuše. Kvasnice ostanejo žive tudi v suhem stanju. Ko pridejo v most, mahoma zopet ožive in se razmnožujejo. Vsakokrat, ko prenehamo z delom, čeprav le za en sam dan, je treba vse orodje in vse posode s čisto vodo dobro oprati, da operemo ves sadni ali grozdni sok s teh priprav.

Jame za jesensko sajenje sadnega drevja kopati šele tik preden sadimo. Vsaj nekaj tednov prej bi morali pripraviti vse za saditev. V jeseni je navadno bolj malo lepih dni in je treba največkrat hiteti s saditvijo, ko dobimo drevje.

Jeseni posajeno drevje tesno privezati h kolom. Ko se zemlja, v katero smo sadili, pozimi vsede, obvisi drevo na kolu. Pravilno je, da drevo samo narahlo pripnemo h kolu, da se z zemljo vred lahko poseda.

Odlasati zavarovanje drevja pred zajcem. Sedaj je pravi čas za to opravilo, dokler je kopno in toplo. H.

Ravnanje z vinom po kipenju

Pičla je letošnja vinska trgateg, vendar je kakovost, to je množina sladkorja v grozdju, vsaj deloma zadovoljiva. Na Štajerskem govorijo, da je imelo grozdje do 18% sladkorja, na Dolenjskem in v Belokrajinu nekoliko manj, toda kisline je povsod preveč. Treba bo torej z vinom skrbno ravnati, da postane dobre kakovosti. Najboljše vino lahko pokvarimo, če ne znamo z njim pravilno postopati, kajti njegova dobrota ne zavisi samo od množine sladkorja in kisline v moštu, ampak tudi od pravičnega ravnanja ob trgatvi in od vseh nadaljnjih kletarskih opravil.

Najprej mora vinogradnik skrbeti za pravilno kipenje: k temu pripomorejo snažna trgateg, pri kateri ločimo slabo grozdje od dobrega, čista klet in dobro pripravljeni sodi, v katerih naj most po-

vre. Poleg tega ima velik vpliv na kipe-nje toplota v kleti, ki bodi okoli 15° C, če se naj to začne ugodno razvijati. To toplino je treba vzdržati ves čas vrenja, bodisi z odpiranjem oken in vrat ob toplih dneh, bodisi z zapiranjem teh pri hladnem vremenu. Pri tej toplini začne mošt kmalu kipeti, preide hitro v burno vrenje in nato zopet polagoma dokipeva. Sod, v katerih naj mošt pokipi, ne smejo biti polni, ampak mora biti ob vseh toliko praznega prostora, da kipeči mošt ne udarja skozi veho. Zamašen mora biti sod s kipelno veho, ki prepreči, da ne more zrak v sod, kajti z njim grede tudi glivice očetne kisline, ki pozneje vino lahko kvarijo. Zaradi tega je dostop zraka do kipečega mošta naravnost škodljiv, zlasti ko začne kipe-nje ponehavati. Zrak lahko tudi povzroči, da mošt porjavi. Porjaveli mošt, oziroma mlado vino, kakor začnemo ime-novati tedaj, ko je večina sladkorja po-kipela, je treba na vsak način obvaro-vati te neprijetne napake, ki vino kvari ne le glede barve, temveč tudi glede okusa. Zato tudi težko najde kupca.

Če vinogradnik opazi, da kipeenje, vzlic temu, da je mošt še dovolj sladak, ponehava, tedaj je potrebno, da isto po-živi s tem, da drože v sodu zmeša s ka-ko čisto lato. Pri počasnem kipenju se začno namreč vinske kvasnice, ki so se med tem zelo razmnožile, vsedati na dno ter tvorijo z drugimi snovmi, ki so se pri vrenju izločile iz mošta, drože. Pri mešanju pridejo posamezne kvasnice zopet v dotiko s sladkorjem v moštu, ga začno znova pretvarjati v alkohol in ogljikovo kislino, mošt znova kipi. Me-šanje drož je koristno tudi tedaj, če je sladkor v pretežni množini že povrel. To namreč pomaga zlasti pri vinih, ki imajo preveč kisline, kajti pri naknad-nem kipenju jo bakterije razkrajajo, za-to postane vino voljniješe. Torej je ta po-stoppek pri naših vinih zelo potreben, kajti zlasti letošnji pridelek ima preveč kisline.

Po dokončanem burnem kipenju ne uhaja več ogljikov dvokis skozi kipelno veho. Do tedaj je ta plin, ki je napol-

njeval prazen prostor nad vinom, tega varoval pred neugodnim vplivom raznih škodljivcev iz zraka. Sedaj pa, ko vino miruje, prihaja zrak z njim v dotiko in ga lahko kvari. Zato moramo sode za-liti z enakim vinom do vrha, da se voha v njem moči. Tako preprečimo dostop zraka v sod.

Soda pa ne smemo trdo zabiti z ve-ho, kajti vino še vedno počasi dokipeva in ogljikova kislina polagoma uhaja. Za-livanje sodov se mora odslej redno po-navljati, da se na vinu ne napravi bersa, oziroma da vino vsled vpliva zraka ne začne rjaveti. Tudi to dokipevanje začne polagoma ponehavati, vino se umiri ter se začne čistiti. Vse, kar je v mladem vinu plavalo in ga kalilo, kvasnice in snovi, ki so se pri kipenju izločile v trdni obliki, se polagoma vsedejo na dno.

Čim temeljitejša je vino pokipelo, čim manj sladkorja je v njem, čim red-kejša je, tem lažje izpadejo iz njega trdna snovi, tem lažje se čisti. Na čiščenje vpli-va tudi toplina. Pri nizki toplini se vino le počasi čisti, kar je popolnoma narav-no, ker se vse snovi pri nižjih temperat-urah skrčijo in poslonejo gostejše, pri višjih temperaturah pa se raztegnejo in postanejo redkejša. Zato mora umni kletar tudi v zimskih mesecih skrbeti za primerno kletno toplino, ki bodi okrog 10° C.

Če bomo tako postopali z vinskim pridelkom, smemo upati, da bo vino do-bro zorilo in se prihodnje mesece v to-liko sčistilo, da ga bomo lahko pretočili. Ali pa tudi, da bomo zanj, ker bo v ko-zarcu kazalo čisto barvo, lahko dobili kupea in pivee, ki ljubijo mlado vino.

g Ljubljanski živinski sejem. Zadnji živinski sejem v Ljubljani je bil zelo slabo obiskan, saj je dogon znašal ko-maj 93 konj, 37 volov, 39 krav, 20 telet in 260 prašičev. Od teh je bilo prodanih 16 konj, 18 volov, 8 krav, 12 telet in 170 prašičev za rejó. Kupčija se je slabo razvijala, vendar so ostale cene neizpre-menjene: voli 3—4.50 Din, krave 2.50 do 3.50 Din, telice 3.50—4 Din, teleta 6—7 Din za kg žive teže. Prašički po kakovosti od 80 Din dalje.

Gnojnica — enostransko gnojilo

V gnojnici je precej dušika in kalija, je pa v njej zelo malo fosforove kisline in apna. Če gnojimo travnike z gnojnico, dobijo travniške rastline za svojo raščo in razvoj po gnojnici dovolj dušika in kalija in premalo fosforove kisline ne glede na apno, ki ga navadno tudi manjka skoraj v vsaki zemlji. Z gnojenjem s samo gnojnico ne doprinesemo travniškim rastlinam t zadostni množini in ne v pravem razmerju vseh rastlinskih hranilnih snovi, ki manjkajo v zemlji. Zato je takšno gnojenje s samo gnojnico enostransko. Seveda se kmalu pokažejo tudi slabe strani takšnega gnojenja na travniških samih. Na njih polagoma zginejo več ali manj dobre trave in detelje in mesto teh se pojavijo ščavje, koprive, navadni dežen itd. Tem plevelnim rastlinam prija velika množina dušika, ki ga pride z gnojnico dovolj v zemljo.

Seno s takšnih travnikov živina le nerada žre, ker je v njem preveč plevelnih rastlin, premalo pa dobrih trav in detelje. Pa tudi mleka in mesa je po takšni krmi le malo. Košnja in tudi sušenje takšnega zapleveljenega sena je zelo otežkočeno in pobere veliko časa, ker so plevelne rastline debelostebelaste, sočne in velikolistne (ščavje). Tudi je treba takšno zapleveljeno seno večkrat obračati kakor sicer. Pri tem pa se oblomijo in porazgubijo drobni listi in cveti trav in detelj, kar je le v veliko škodo redilnosti in tečnosti sena.

Iz vsega tega razvidimo, da moramo poleg gnojnice rabiti za gnojenje travnikov tudi fosforna gnojila (Thomasova žlindra ali superfosfat), če hočemo, da nam ostanejo in rastejo na travnikih dobre trave in detelje in nam bodo donosali travniki mnogo dobre in okusne krme. Le v zvezi z gnojenjem s kakšnim fosforinim gnojilom bo gnojenje z gnojnico pravilno učinkovalo in prišlo do svoje polne veljave. Ko gnojimo travnike z gnojnico, ne pozabimo zatagadelj nikdar pognojiti jih tudi s Thomasovo žlindro, v kateri je tudi precej apna, ki pride

travniškim rastlinam vedno prav. Za hektar travnika je potrebno 400—500 kg, za oral pa 250—300 kg Thomasove žlindre, ki jo moramo raztrositi po travniku že jeseni. ip

Krmljenje posnetega mleka kokošim

Med pogoji, ki jih moramo izpolniti, ako hočemo, da nam bodo kokoši dobro nesle, je zelo važno tudi primerno krmljenje. Tudi če so kokoši po svojem pokolenju prvovrstne jajčarice in imajo za svoje bivališče povsem primeren kurtnik, ne bo jajc, ako se dobremu pokolenju in primerno urejenemu kurtniku ne pridruži tretji glavni pogoj, ki je primerno krmljenje. O primernem krmljenju pa lahko govorimo le takrat, če dobi žival poleg drugih redilnih snovi vedno tudi dovolj prebavljive beljakovine v pokladani krmi. Navadno pa kokoši ne dobijo dovolj prebavljive beljakovine v krmi, zlasti ne v zimski dobi, ko si same ne morejo iskati krme zunaj na prostem. Tudi je težko dokupovati zlasti danes primerna močna krmila za kokoši, v katerih je dovolj prebavljive beljakovine (ribja moka, mesna moka). Imamo pa v posnetem mleku krmilo, ki nam v domačem gospodarstvu in gospodinjstvu pomaga odpraviti ta nedostatek tudi pri krmljenju kokoši.

V ta namen pa moramo posneto mleko najprej dobro okisati. Takšno dobro kislo posneto mleko lahko primešamo pšeničnim ali tudi rženim otrobom v toliki množini, da dobimo kakor kašo gosto ali kakor žganci drobljivo mešanico, ki se da kokošim, pa tudi piščetom itd. prav lepo krmiti. Živali takšno mešanico zelo rade žrejo. Pol kilograma pšeničnih otrobov popije približno en liter dobro okisanega posnetega mleka. Na gospodinjjski šoli v Marijanišču v Ljubljani, kjer redno in uspešno uporabljajo okisano mleko za krmljenje kokoši, prikujejo med otrobi toliko okisanega mleka, kolikor ga morejo otrobi v teku ene ure popiti, in dobijo na ta način mešanico, ki ni kašasta, pač pa drobljiva ali mrvljiva. Ker mešanica ne sme predol-

go stati, jo pripravimo 1 do 2 uri pred krmiljenjem. Če mešanica predolgo stoji, se lahko skvari (zlasti poleti) in postane živalim škodljiva. Poleti lahko dodamo tej mešanici tudi prav drobno zrezano ali sesekano sveže zeleno listje domače (črne) detelje ali lucerne. S takšnim dodatkom zvišamo v mešanici beljakovine, pa tudi rudninske snovi in vitamine. V zimskem času pa lahko primešamo omejenjeni mešanici suho listje pokošene ter v lepem vremenu posušene in spravljene mlade detelje ali lucerne.

Vsekakor pa moramo vedno strogo paziti na to, da se posneto mleko res dobro okisa. To je glavna zahteva, preko katere nikakor ne smemo iti. Premalo okisano mleko bi lahko škodovalo živalim, radi česar opustimo vsak tak poskus. Poleti, ko je dovolj toplo, se da posneto mleko vedno dobro okisati. Nekoliko težavneje je to pozimi, ko je hladno in mraz. Da se posneto mleko dobro in tudi primerno hitro okisa, je potrebna približna toplota 20° do 30° C. Toliko toplega prostora dobimo pozimi najprej pri ognjišču, štedilniku ali pa tudi ob dobro zakurjeni peči. Za okisanje posnetega mleka pa si lahko napravimo sami doma posebno pripravo iz dveh neenako velikih lesenih zabojev. Manjši zaboj denemo v večjega in vmesni prostor — osamljivi ali izolirni prostor — (okrog 10 do 15 cm) med dnešoma in stranskimi stenami obeh zabojev pa izpolnimo in dobro zadelamo z rezanico, listjem, šoto itd. V tako pripravljen in primerno velik zaboj postavimo eno ali več posod s posnetim mlekom, ki smo ga tik poprej razgreli na 40° C, in ga nato neprodušno pokrijemo z vrečami, plahto ali kakšno drugo primerno odejo. V takšni pripravi se mleko okisa v 24 urah. Če dobivamo posneto mleko iz združne mlekarne, kjer mleko razgreva na 10° C ali več, moramo tako že pasteurizirano posneto mleko okisati s kislim posnetim mlekom od prejšnjega dne, drugače se nam posneto mleko ne skisa, vsaj ne v primernem času, ker so bile v njem s pasteuriziranjem ali razgrevanjem uničene mlečnokislinske glivice.

Gospodarske vesti

Denar

g Ljubljanska borza. Promet na ljubljanski borzi v zadnjem tednu je bil nekoliko manjši nego v prejšnjem. Inozemski denar je brez 28,5 odstotnega azijskega plačeval po naslednjih cenah: 1 angleški funt je stal 182,50 Din, 1 ameriški dolar 40 Din, 1 holandski goldinar 23,12 Din, 1 nemška marka 13,66 Din, 1 švicarski frank 11,11 Din, 1 avstrijski šiling 8,75 Din, 1 belgijski belga 8 Din, 1 italijanska lira 3,02 Din, 1 francoski frank 2,24 Din, 1 češka krona 1,70 Din, 1 graška drahma 0,40 Din.

Cene

g Živila na ljubljanskem trgu. Sadje je na ljubljanskem trgu po naslednjih cenah: Grozdje, večinoma iz Belokranjske, po 3—4 Din za 1 kg (na stojnicah po 6—8 Din), jabolka najcenejša po 2 Din, boljša po 4—6 Din, kostanj po 2 do 4 Din liter, štajerski po 5 Din, hruške po 4—6 Din, gobe po 4 Din merica, 8 Din 1 kg. Jajca po 1 Din komad, pa tudi dražja. Zelenjave je na trgu obilo, pa tudi krizantem za Vse svete.

g Povprečne cene v septembru. Narodna banka je za mesec september objavila indeks cen v veletrgovini. Če primerjamo današnje cene z onimi v letu 1926, ki so označene z 100, in s cenami septembra 1932 ter avgusta t. l., dobimo v posameznih skupinah naslednji pregled:

	sept. 1932	avg. 1933	sept. 1933
rastlinska	57,7	49,3	48,0
živalska	56,8	55,6	58,2
mineralna	74,8	74,9	75,2
industrijska	64,0	68,5	67,6
skupno	61,8	60,7	60,7
izvozna	56,3	55,8	56,8
uvozna	68,3	73,4	73,2

Povprečne cene so v primeri z avgustom ostale neizpremenjene, pač pa so se izpremenile posamezne skupine. Najbolj so narasle cene živine in proizvodov: ovce, zaklana živina in jajca, volle, srednji prašiči; padle so pa cene masti in ovčjih kož. Med rastlinskimi proizvo-

di so padle cene sena in konopelj, deloma tudi cene žit, narasle so pa cene sliv. Industrijski proizvodi so padli radi nižjih cen moke in bombažnih proizvodov, docim so cene otrobov narasle. — Neizpremenjen je ostal indeks cen na drobno v Beogradu, ki izkazuje razliko nasproti avgustu od 73,5 na 73,4, torej malenkost. — Večjo razliko kaže indeks cen Delavske zbornice v Zagrebu, ki je od avgusta do septembra padel od 1082 na 1057 (v zlatu od 94 na 92), indeks nadrobnih cen od 1272 na 1266, v zlatu od 116 na 115. Indeks življenjskih stroškov za neoženjenega delavca je nasedoval od 1202 na 1188 (v zlatu od 109 na 108), za delavsko družino pa od 1153 na 1137 (v zlatu od 105 na 103).

g Žitno tržišče. Položaj v žitni kupčiji je v zadnji dobi mrtev. Dovožov je zelo malo, ker so producenti zaposleni pri branju toruze, zato kažejo cene znake na dvig. V žitnorodnih krajih veljajo za pšenico, postavljeno na najbližjo postajo, naslednje cene: banatska 77/78 kg težka po 95 Din, bačka 79 kg težka 105 Din. — Moka je nekoliko popustila in stane tamkaj 190—205 Din. Najmanj prometa je v ničli, medtem ko se črne moke prodajajo za Dalmacijo, Bosno in Hercegovino. — V Sloveniji gredo posli slabo, ker se konsum skrajno vzdržuje nakupa — Koruza je v ceni zelo trdna, ker je kakovost letošnjega pridelka zelo slaba; blago ni dozorelo, mnogo ga je pokvarejnega, ker moti dež obiranje. Staro koruzo ponujajo po 70 Din za 100 kilogramov.

g Lesno tržišče. V splošnem se lahko trdi, da se je lesna kupčija nekoliko poživila in je tudi izvoz precejšen, četudi cene niso preveč zadovoljive. Edino drva so nekoliko nategnila v cenah, ker jih Italija precej potrebuje. V testonih je pričakovati znatnejšega prometa, ker je po njih precej povpraševanja.

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčije na ljubljanski blagovni borzi se slabo razvijajo, ker je zelo malo povpraševanja. Nudijo samo pšenico, moko in koruzo v vagonih, postavljenih na vsako slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh po dobavi. Cene veljajo za 100 kg. Pšeni-

nica bačka, 79/80 kg težka 145—147,50 Din, baranjska 78/79 kg težka 142,50—145 Din, sremska 78/79 kg 142,50—145 Din. Koruza 112,50—115 Din, Moka bačka >0< 250—255 Din, banatska >0< 265—270 Din.

g Hmeljsko tržišče. Zidnje tedne vlada v hmeljski kupčiji mirno razpoloženje s stalnimi cenami, ki se gibljejo od 65—70 Din za 1 kg. To velja za prvovrstno blago, ki doseže posebno izbrano z napitnino vred tudi do 75 Din. Drugovrstno blago plačujejo kupci po 60—65 Din. Kupčije se neprestano vrše, vendar v manjših množinah, kajti imeljarji svojega blaga ne ponujajo, prodajajo ga pa počasi in previdno po najvišjih dnevnih cenah. Računajo, da je dosedaj prodanega že do 75% letošnjega pridelka.

g Vinska kupčija. Neugodne vesti o letošnji slabi vinski letini so dvignile cene vinu primeroma zelo visoko. Tako se danes plačuje staro vino v ljuto nerskem okraju po 5,50—6,50 Din liter, drugod pa po 4—5 Din. Za novo vino oziroma mošt je še malo zanimanja. Portugalka se ponuja po 4—5 Din liter, ostali mošti pa po 3 Din. Predvideti je, da cene vinu ne bodo več rasle, ampak da bodo ceno nekoliko popustile tedaj, ko pride novo vino na trg.

Živina

g Mariborski prašičji sejem. Bolj živahen je bil mariborski prašičji sejem, na katerega so pripeljali 280 prašičev, odprodali pa 173 glav. Cene so bile naslednje: mladi pujski 5—6 tednov stari 80—100 Din, 7—9 tednov 120—160 Din, 3—4 mesece 200—250 Din, 5—7 mesecev 350—400 Din, 8—10 mesecev 450—520 Din, 1 leto 580—650 Din. Kilogram žive teže 7—8 Din, mrtve teže 10—10,50 Din.

g Živinski sejem v Ptuju. Jesenski živinski sejmi so povsod dobro založeni z živino, kar je pač v zvezi z večjimi izdatki, ki zapadejo kmetovalcem v tej dobi. Marsikateri izmed njih zamenja tudi sedaj svojo živino, poproda to boljše, starejše govedo, opitane živali, da si potem nabavi mlade, mršave, ki jih do

spomladi pripravi v boljše stanje. Tako je bil tudi zadnji ptujski sejem dobro obiskovan od prodajalcev in kupcev. Prignali so 222 krav, 78 telic, 170 volov, 21 bikov in 96 konjev, skupaj 587 glav, od katerih je bilo prodanih 238 glav. Povprečne cene za kg žive teže so bile: voli 3—4.50 Din, bikji 3—4.25 Din, krave 2.50—3.50, telice 3—4.50 Din; konji po kakovosti za glavo 650—3.250 Din.

g **Prasičji sejem v Ptuj.** Slab je bil pa prasičji sejem, na katerega so pripeljali 305 prasičev, od katerih so pa prodali le 67. Cene za kg žive teže opitanih prasičev: 6.50—7.50 Din, polmastnih 7.50—8 Din, plemenitih 6—7 Din. Pujski 7—12 tednov stari so se prodajali po kakovosti 80—120 Din kos.

R a z n o

g **Ukinjenje kontrole pri izvozu deteljnega semena.** Da se olajša izvoz semena detelje in lucerne, je kmetijsko ministrstvo odredilo, da se ukine odredba ki predpisuje kontroliranje tega semena ob izvozu. Kontrolni organi so morali namreč dosedaj pregledati vsako pošiljko vseh vrst detelj, ki so se izvažale, na kakovost in na poreklo. Ta pregled blaga se je vršil pred in po čiščenju, nakar šele so izdali izpričevalo o kakovosti in poreklu izvoznega semena.

g **Vinski pridelek v Jugoslaviji.** Vinska letina v naši državi je letos slaba ne samo glede množine ampak tudi glede kakovosti pridelka. V splošnem cenijo pridelek na nekaj več kot polovico lanskega. Posebno slabo je v severnih vinorodnih pokrajinah ob Savi, Dravi in Donavi, medtem ko je v Dalmaciji nekoliko bolje. V severnih krajih je grozdja malo in še to je slabo dozorelo. V Srbiji, Sremu in Banatu ter okrog Zagreba je tako malo vina, da bo komaj zadostovalo za domačo potrebo teh krajev. — Bolji izgledi so v Dalmaciji, kjer je trgatve že končana in je imelo grozdje v splošnem okrog 17—18% sladkorja. Kmetje prodajajo mošt po 60—80 Din, ker so potrebni denarja. Povpraševanje je po starem vinu, kojega zaloge cenijo

v Severni in Srednji Dalmaciji na blizu 100 vagonov. Prodajajo ga po 2.50—4 Din liter. — Iz splitskega okraja poročajo, da je tamkaj letos za eno tretjino manj vina kot lani in še to je slabše kakovosti, ker grozdje ni moglo dozoreti. Okoliški kmetje ne morejo svojega vina voziti v Split, ker znaša mestna trošarina 75 Din za hektoliter, skoro toliko, kolikor stane vino. — Srez Šibenik ceni svoj letošnji pridelek na 120.000 hl; grozdje je imelo 17—22% sladkorja; kakovost je torej dobra, le množina je za eno petino manjša od lani. Mestna občina je hotela naročiti breztrošarinski sladkor za oslajevanje mošta. Priglasili so se pa zanj samo vinski trgovci in gostilničarji, ker kmetje nimajo denarja. Proti temu so se ti uprli in zahtevali od občine, da prekliče naročilo breztrošarinskega sladkorja.

Pravni nasveti

»Brezobrestno posojilo«. F. K. O tako zvanem »brezobrestnem posojilu«, ki ga nikjer ni, se je že toliko pisalo v dnevnem časopisu, da se čudimo lahkovernosti nekaterih ljudi, ki še vedno nasedajo obljubam raznih agentov. Ne vemo, katero firmo imate v mislih, zato ne moremo o njeni zahtevi, da ji plačate pristopnino, ničesar reči, kakor bi tudi sicer ne mogli o taki firmi javno razpravljati. Ako rabite posojilo, obrnite se na znane, solidne zavode, ki vam bodo gotovo pod najugodnejšimi pogoji ustregli. Brezobrestnega posojila pa vam ne bo dal noben zavod, ker ga vam ne more dati, zato ga raje nikar ne iščite.

Zaščita kmeta. B. O. Ali more trgovec kljub sedanjí zaščiti kmeta iztirjati dolg potom rubežni? Ali more posojilnica zahtevati in iztirjati obresti? Ali more zavarovalnica prisiliti kmeta, da plača požarno premijo, če nima denarja? Poslala mu je že sodno plačilno povelje in mu preti z rubežem. — Niso vsi kmetijski dolgoví zaščiteni pred rubežem in prisilno prodajo kmetovne imovine. Tako ne spadajo pod zaščito in se morejo iztirjati dolgoví do 500 Din, ki so nastali iz nakupa življenjskih potrebščin, obleke in obutve po 20. oktobru 1931, kolikor niso pretvorjeni v menične terjatve. Pod zaščito ne spadajo tudi vsi ostali dolgoví, napravljeni po 20. aprilu 1932, dalje terjatve za vzdrževanje, ki pripadajo komu zoper dolžnika kmeta na osnovi dolžnikove vzdrževalne dolžnosti, n. pr. terjatve nezak. otroka; dalje se morejo vsak dan iztirjati dolgoví, ki izvirajo iz kaznivih dejanj n. pa.

odškodnina za poškodbe; dalje ne spadajo pod zaščito terjatve za poljsko škodo, terjatve za plačo oseb, zaposlenih v dolžnikovem gospodinjstvu ali gospodarstvu, zakupnine in najemnine, kakor tudi zahteve obrtnikov za opravljena obrtna dela, dospele izza dne 20. oktobra 1931. Prav tako ne spadajo pod zaščito javne dajatve (davki) in z zakonom predpisane pristojbine. — Iz tega vidite, katere dolgove trgovec lahko tudi z rubežem in prisilno prodajo iztirja. Kar se tiče obresti, zakon predpisuje, da se obresti, ki so zapadle do 20. decembra 1932 pripišejo k glavnici. Obresti, ki začno teči 21. decembra 1932 pa je kmet dolžan plačati in se lahko prisilno iztirjajo tudi po gori navedenem dnevu. Zapadle premije je kmet dolžan plačati in jih zavarovalnica more prisilno iztirjati.

Ali je občina dolžna izdati potrdilo za siromašne pravice? V. K. D. Vložili bi radi tožbo za večji znesek. Denarja za kolke nimate. Bojite se, da vam občina ne bo hotela izdati ubožnega spričevala za pravdo, ker inate nekoliko zemlje. Vprašate, če je občina dolžna na vašo zahtevo izdati ubožno spričevalo. — Da boste v pravdi oproščeniolkov in da dobite eventualno brezplačno advokata, morate pri sodišču zaprositi za pripoznavo siromašne pravice. Prošnji, ki jo daste tudi lahko na zapisnik, morate priložiti potrdilo o imovinskih razmerah. To potrdilo dobite pri občini. Občina ni dolžna vsakomur izdati tako potrdilo. V potrdilu je treba navesti dohodke, ki jih ima stranka od svojega zaslužka ali iz drugih virov, kakor tudi osebe, ki jih mora pravdna stranka vzdrževati. Poleg tega je treba izrecno potrditi, da stranka ne zmore stroškov pravnega postopanja. Ker občinski organ, ki izda potrdilo, odgovarja kazensko in tudi za stroške pravde in vso škodo, ako pri izstavljanju potrdila vedoma kaj nepravilnega potrdi ali potrdi za resnično ono, o čemer ve, da ni pravilno, vam takega potrdila gotovo ne bo izdal, ako ni prepričan, da v resnici ne zmorete stroškov. Če občina odkloni izdajo potrdila o imovinskem stanju, mora o tem prosilcu izdati pismen odlok, proti kateremu se prosilec lahko pritoži.

Vojna čez tujo parcelo. P. A. Na vašo parcelo leži sosedova. Sosed hoče voziti gramoz iz svojega zemljišča preko vašega, čeprav njegov prednik, od katerega je on kupil svet, ni nikdar po vašem vozil. Vprašate, če si sosed lahko samovoljno pot prisvoji. — Nihče si ne more samovoljno pot prisvojiti. Četudi je pot, po kateri so dosedaj vozili, daljša od one preko vaše parcele, ne smejo voziti po vašem, če tega vi ne dovolite. Ako bi kdo vozil po vašem, ga lahko tožite.

Nedovoljena prodaja vina. K. S. Vaša žena je prodala par litrov vina, ko vas ni bilo doma. Zato ste bili kaznovani. Vpra-

šate, če se izplača pritožbo, ker vina niste vi prodali, ampak žena. — Nihče vam ne more vnaprej povedati, če boste s pritožbo uspeli. Poizkusite. Mnenja pa smo, da gotov del odgovornosti gotovo zadene gospodarja, če se v njegovi hiši prodaja njegovo vino.

Dediščina. L. K. S. Pred dvema letoma je umrl vaš stric, poročen in brez otrok ter je vse svoje premoženje zapustil v oporoki svoji ženi. Se živečem bratu in sestri ni ničesar zapustil. Vprašate, če lahko nečaki in nečakinje pokojnega od vdove zahtevajo vsaj del zapuščine, ker namerava vdova sedaj izročiti posestvo popolnoma tuji osebi. — Nujni delež gre le zapustnikovim otrokom, in če teh ni, njegovim živečim staršem. Bratje in sestre nimajo torej pravice do nujnega deleža, ravno tako tudi ne njihovi otroci, to je zapustnikovim nečaki in nečakinje. Zapustnikova vdova, ki je v oporoki bila postavljena za dedinjo, lahko popolnoma po svoji volji razpolaga s podedovanim premoženjem.

Kupčija s krompirjem. K. A. C. Mlademu fantu ste pred leti prodali nekaj krompirja, ki vam ga ni plačal. Ko ste mu krompir pripeljali na dom, fantu ni bilo doma, pač pa je bila doma njegova mati, ki je prevzela krompir in vam je rekla, da vam bo denar sin prinesel na dom, česar pa ni storil. Vprašate, če kaže tožiti mater, ker sin nič nima. — Ne kaže vam tožiti mater, ker ona ne odgovarja za obveznosti sina. Samo, če bi mogli dokazati, da se je z vašim krompirjem ona okoristila, da ga je rabila ali za sebe prodajala, bi mogli tudi njo prijeti.

Vojaska služba pri avto-oddelku. J. M. D. Potrjeni ste k pehoti, a bi radi služili pri avtomobilski koloni. Vprašate, če je mogoče to doseči. — Vložite prošnjo na komando vojnega okrožja in v njej opišite razloge, iz katerih prosite spremembo. Morda boste uspeli. Mi pa ne moremo vedeti, če vam bodo ugodili. Prošijo kolkujte s kolkom za 5 dinarjev.

Sporni svet. A. H. T. Vaš sosed namerava postaviti drvarnico na vaš svet. Pravi, da je ta svet užival njegov oče. Vi ste pa mnenja, da je to vaš svet, ker ste ga sami skozi 40 let uživali. Sosed je med tem časom bil v Ameriki, njegov najemnik se pa za ta košček sveta ni zanimal, ker je vedel, da ga vi uživate. Vprašate, kako bi preprečili postavitev drvarnice? — Če ste v zadnjem času vi ta košček zemlje uživali s tem, da ste tam kosili in pasli živino, potem ste vi v mirni posesti in inate pravico sosedu tekom 30 dni tožiti radi motenja posesti. Čim bi kakorkoli v dejanju pokazal, da si lasti ta svet. Sosed vas more le tožiti ne bo mogel uspeli, če boste vi dokazali, da že 30 let javno in nemoteno uživate sporno zemljo ter ste si jo s tem že priposestovali.